

2014
VTÁK ROKA

Bocian biely je najznámejším vtáčim druhom žijúcim v blízkosti ľudí. Svoje objemné hniezda stavajú bociany na komínoch, budovách a stĺpoch elektrických vedení v osídlenej krajine. Bociany žijú v našich dedinách a mestách už viac ako 150 rokov. Patria medzi typické sťahovavé vtáky. Zimoviská sa nachádzajú v subsaharskej Afrike. Počet bocianov v minulosti výrazne klesol. V súčasnosti ich ohrozuje naďalej ničenie mokradí a lúk, intenzívne poľnohospodárstvo a nebezpečie zásahu elektrickým prúdom na stĺpoch smrti. Na Slovensku hniezdi 1260 až 1350 párov bocianov bielych. V roku 2014 prebieha medzinárodné sčítanie bocianov bielych v celom areáli rozšírenia. Pomôcť sčítať hniezdiace bociany po celom Slovensku môžete aj vy.

BOCIAN BIELY

Ciconia ciconia

Bociany patria medzi veľké a nápadné druhy vtákov. Majú čierno-biele sfarbenie a výrazne červené nohy a zobák. Čierne sfarbené sú letky a zadná časť krídel. Zvyšok tela je biely. Bocian váži 2,5-4,5 kg.

Hniezdenie

Hniezdenie začína v apríli. Bociany vychovávajú v priemere 2 až 4, zriedkavejšie 1, 5 či 6 mláďat. Hniezda si stavajú na komínoch, strechách budov, elektrických stĺpoch a dnes už zriedkavo aj na stromoch. Hniezdo využívajú dlhé roky a tak sa z neho stáva objemná stavba. Mláďatá sa liahnú od polovice mája. Hniezdo opúšťajú koncom júla a začiatkom augusta, kedy sa hneď vydávajú na migráciu.

Potrava

Kobylky, lúčne koníky, jašterice, mláďatá iných vtákov či hraboše vyhľadávajú na lúkach a pasienkoch. V mokradiach lovia drobné ryby, žaby a vodný hmyz.

Ohrozenie

- strata lovisk - ruderalizácia, zarastanie inváznymi rastlinami a náletovými drevinami, rozorávanie lúk, vypaľovanie trávy, odvodňovanie mokradí
- nebezpečné hniezdné prostredie na elektrických stĺpoch
- stĺpy smrti počas migrácie
- nelegálne zastrely
- otrava

Pomoc bocianom

- zabezpečenie hniezd bocianov na elektrických stĺpoch preložením na podložku alebo samostatný stĺp
- ošetrovanie stĺpov smrti, na ktorých sa bociany v krajine zabíjajú
- oživenie krajiny, zakladanie lúk a obnova tradičného hospodárstva v krajine

Migrácia

Bociany biele patria medzi najznámejšie sťahovavé vtáky. Preletujú medzi hniezdiskami a zimoviskami obrovské vzdialenosti. Z Európy migrujú až do južne položených afrických krajín. Populácie migrujúce východnou migračnou trasou prezimujú v Sudáne a Čade, časť letí na juh do Tanzánie, Zambie až Juhoafrickej republiky. Západoeurópska migračná trasa bocianov vedie cez Gibraltár do Afriky. Časť populácie prezimuje aj v Španielsku. Za jeden rok prekonajú migrujúce bociany viac ako 30.000 km. Počas migrácie využívajú stúpajúce vzdušné prúdy, vďaka ktorým prekonajú za 1 deň aj viac ako 450 km. Dospelé bociany prilietajú už v marci, najviac ich prileť v poslednej marcovej dekáde a začiatkom apríla. Odlietajú po vyhniezdení v auguste až septembri. Mladé bociany odlietajú hneď po opustení hniezda. Prvé leto strávia zväčša na Blízkom východe a na hniezdiská sa vracajú až po dosiahnutí pohlavnej zrelosti.

Vyznačené trasy migrácie bocianov zo Slovenska a Maďarska: Oliver (biela), Patak (belasá), Tisza (zelená), Zagya (žltá), Karolína (červená), Natália (oranžová), Alexander (modrá).

Bocian čierny

Je plachým a skryto žijúcim príbuzným bociana bieleho. Žije vo vyspelých lesoch, kde si stavia mohutné hniezda na starých stromoch. Zimuje v subsaharskej oblasti, nemigruje ďalej južne od rovníka ako bocian biely. Na zimoviská odlieta na jeseň v auguste až septembri a na jar prilieta najmä v marci a apríli. Bociany čierne vychovávajú 2 až 4, zriedkavo 1,5 či 6 mláďat. Sú veľmi citlivé na vyrušovanie na hniezdiskách. V súčasnosti ich u nás ohrozuje najmä intenzívne lesné hospodárenie a zánik hniezdisk. Lovia malé ryby, žaby a vodné bezstavovce.

www.bociany.sk

Ďalšie informácie nájdete aj na www.bociany.sk a www.vtaky.sk
Slovenská ornitologická spoločnosť/
BirdLife Slovensko,
Mlynské nivy 41, 821 09 Bratislava,
tel.: 02-554 22 185, mobil: 0905 256 184, 0904 256 888,
e-mail: vtaky@vtaky.sk.

Plagát bol vydaný v rámci projektu Ochrana a výskum vtáctva bez hraníc HUSK/1101/2.2.1/0336, ktorý bol podporený Európskou úniou z prostriedkov Európskeho fondu regionálneho rozvoja - programu cezhraničnej spolupráce Maďarská republika - Slovenská republika.